

واردات کالای فرهنگی، قربانی شدن سبک زندگی

ویترین فروشگاه‌های اسباب‌بازی پر است از عروسک‌های چشم آبی و موطلایی، ماشین‌های رنگارنگ و اسباب‌بازی‌های متنوعی که روی جعبه آنها، نامشان با زبان‌های غیرفارسی نوشته شده است.

ویترین فروشگاه‌های اسباب‌بازی پر است از عروسک‌های چشم آبی و موطلایی، ماشین‌های رنگارنگ و اسباب‌بازی‌های متنوعی که روی جعبه آنها، نامشان با زبان‌های غیرفارسی نوشته شده است.

فروشگاه‌های کالاهای فرهنگی هم دست کمی از اسباب‌بازی‌فروشی‌ها ندارند و شهر کتاب‌ها هم پُر هستند از نوشت افزارهای خارجی. این بازار آن قدر از شرایط و سبک زندگی ما فاصله گرفته که نمی‌توان تصور کرد طی یکی دو دهه تا چه اندازه کالاهای فرهنگی و سرگرمی تغییر کرده اند تا آنجا که روز گذشته رئیس حوزه هنری کشور از ضرورت مدیریت این بازار آشفته سخن گفت و کارشناسان هم در گفت و گو با جام جم بر آن تاکید کردند.

محسن مومنی، رئیس حوزه هنری در گفت و گویی که آن را پایگاه اطلاع رسانی شورای عالی انقلاب فرهنگی منتشر کرده است با بیان این که کالاهای فرهنگی و اسباب‌بازی‌های خارجی در کشورمان بسیار زیاد هستند، اظهار کرد: وضعیت نظارت و مدیریت ورود کالاهای فرهنگی خارجی بخصوص اسباب‌بازی، نوشت افزار و بازی‌های رایانه‌ای باید مشخص شود، زیرا در انتخاب و سلیقه مردم تاثیرگذارند و برای رسیدن به اهداف اقتصاد مقاومتی توجه به داشته‌های فرهنگی داخلی بسیار ضروری است.

رئیس حوزه هنری تصریح کرد: در نگاه به نیازهای روز و ذائقه مردم باید توجه داشته باشیم مخاطب ما را تحت تاثیر خود قرار ندهد، بلکه باید در عین توجه ویژه به مولفه‌های بومی مخاطب را هم پیش ببریم.

ضرورت توجه به مولفه‌های فرهنگی بومی و کنترل واردات کالاهای فرهنگی از جمله اقدامات مهمی است که می‌تواند به ساماندهی این عرصه کمک کند. در همین رابطه محمدحسین فرجو دبیر شورای نظارت بر اسباب‌بازی به جام جم گفت: اسباب‌بازی به عنوان یک کالای فرهنگی شناخته شده و تاثیرات بسزایی در این زمینه دارد؛ کودک و نوجوان از زمانی که شروع به بازی می‌کند با این ابزار در ارتباط است. این امر در شکل‌گیری شخصیت او تاثیر می‌گذارد و بالطبع فرهنگ جامعه او را منتقل می‌کند. امروزه هم نسبت به نقد و بررسی این کالای فرهنگی بشدت تاکید و تلاش می‌شود از ورود اسباب‌بازی‌هایی که در تعارض با فرهنگ ماست جلوگیری شود. او ادامه داد: ما به علت فقدان صنعت ساخت اسباب‌بازی چه در بخش تولید، چه طراحی و تکنولوژی نمی‌توانیم آنچه را نیاز کودک است تامین کنیم و فاصله زیادی با ایده آل‌ها داریم، به همین دلیل هم ما نمی‌توانیم جلوی واردات را بگیریم در حالی که خودمان هنوز به جایگاهی نرسیده ایم که بتوانیم نیازهای کودکان و نوجوانان را تامین کنیم. دبیر شورای نظارت بر اسباب‌بازی می‌افزاید: 95 درصد بازار اسباب‌بازی کشورمان در دست اسباب‌بازی‌های خارجی است که حدود 90 درصد آنها از چین وارد ایران می‌شود، چون اسباب‌بازی‌های تولیدی این کشور ارزان قیمت است و می‌تواند بازار ایران را پوشش دهد. اسباب‌بازی‌هایی هم از آلمان، اسپانیا، ایتالیا، تایوان تایلند و کشورهای دیگر وارد می‌شود که سهم شان ده درصد از این واردات هم نیست.

تعادل بازار واردکنندگان

ورود اسباب‌بازی‌های خارجی به ایران تا سال 1381 ممنوع بوده است و از زمانی که واردات اسباب‌بازی آزاد شده بازار در دست واردکنندگان است و تولید اسباب‌بازی داخلی رونق چندانی نداشته است. طبق آمارها ورود اسباب‌بازی‌ها در سال 90 به بالاترین میزان رسیده و 50 میلیون دلار اسباب‌بازی خارجی به شکل قانونی وارد کشور شده که می‌توان گفت سبک زندگی و فرهنگ بومی به نوعی قربانی درآمدزایی شده است. فرجو در این باره می‌گوید: اوج واردات اسباب‌بازی به کشور در سال 1390 بوده که نزدیک به 48 تا 50 میلیون دلار از مبادی ورودی قانونی وارد کشور شده و واحدهای صدور مجوز ما مجوز فرهنگی اش را صادر کرده ولی ما با حجم بالای اسباب‌بازی قاچاق روبه رو هستیم که وارد کشور می‌شود. دستگاه‌های متعددی را داریم که مسئولیتشان نظارت بر ورود اقلام قانونی است؛ ستاد مبارزه با کالاهای قاچاق، اماکن، سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و سازمان تعزیرات حکومتی و دیگر دستگاه‌هایی که بحث نظارت بر بازار را دارند. بعد از سال 90 و تغییر قابل توجه ارزش دلار در برابر ریال، موجب کاهش 55 درصدی واردات اسباب‌بازی می‌شود، در سال 92 هم نسبت به سال 90 با کاهش 33 درصدی ورود اسباب‌بازی‌های خارجی مواجه بودیم. اما به گفته فرجو در سال 93 این بازار به ثبات نزدیک شده است. او در این باره توضیح می‌دهد: در سال 93 با افزایش روبه رو بودیم، در این سال در هر ماه سه میلیون و 500 هزار دلار واردات اسباب‌بازی داشتیم که جمعا به مبلغ 42 میلیون دلار می‌رسد.

اسباب‌بازی قاچاق داریم؟

اما آیا تمام بازی‌هایی که در بازار وجود دارد استاندارد است؟ وقتی وسایل غیراستانداردی چون شنود در اسباب‌بازی‌ها وجود داشته و به قیمت نسبتا بالایی هم عرضه می‌شود چه کسی باید پاسخگو باشد؟ فرجو درباره این موضوع می‌گوید: متأسفانه طی یک دهه ای که اسباب‌بازی به کشور وارد شده ما شاهد یک نظارت مستمر از طریق این دستگاه‌های نظارتی نبودیم و بارها گلایه کردیم که شورای نظارت بر اسباب‌بازی سیاستگذار است، نمی‌تواند وارد واحد صنفی شود یا مرزها را کنترل کند.

ولی دستگاه هایی هستند که قوانین و مقررات مکتوب در حوزه نظارت بر عرضه اسباب بازی و دیگر کالاها دارند اما متأسفانه این کار انجام نشده است. او تأکید می کند: ستاد مبارزه با کالای قاچاق در یکی از مصوباتش شورای نظارت بر اسباب بازی را محور قرار داده و اشاره کرده دستگاه های نظارتی دور هم جمع شده و بحث بازار را کنترل کنند و بازرسی های دوره ای و مشترک داشته باشند. امیدواریم از امسال با بازدیدهای مستمر و همکاری دیگر نهادها بتوانیم این کنترل را انجام دهیم. به نظر می رسد با توجه به تاثیرگذاری گسترده کالاهای فرهنگی در سبک زندگی و شکل دهی رفتارهای اجتماعی باید در شیوه واردات رسمی و غیر رسمی آن حساسیت بیشتری به خرج داد و تمهیدات جدی تری در این زمینه اندیشید.

زینب مرتضایی فرد / گروه فرهنگ و هنر